

Karga Karga Gak Dedi Şu Fetvaya Bak Dedi2

Bölüm Karga Fetvası

– Sami Biber · 12 Eylül 2025

TBMM'de Muzır Hayvanların İtlafına Dair Kanun görüşülürken Çorum'da ilginç bir olay yaşandı.

Çorum İlinde Ziraat Müdürlüğü sayıları gittikçe artan ve çiftçiler için zararlı olan kargaların itlafı konusunu Meclis-i Umumi-i Vilayet'e yani İl Genel Meclisine getirdi ve mutlaka itlaf edilmeleri gerektiğini arz etti. Ancak İl Genel Meclisi "Bu konuda karar mercii biz değiliz. Buna kararı ancak müftü efendi verebilir" dedi ve olay müftülüğe taşındı.

O dönemlerde Çorum İlinin müftüsü Hacı Mustafa Efendi Fetvayı patlattı: " Karga muzır bir hayvan değildir. İtlaf edilmesi şer'an caiz değildir. "

Ancak?

Ancak Hacı Mustafa Efendi'nin böyle bir fetva vermesinin çok önemli ve -bence - mantıklı bir sebebi vardı. Diyordu ki: " Eğer Kargaların itlafına izin verilecek olursa çoluk çocuk herkes eline silah alır, gider hasmını vurur, canını sıkın insanları vurur, sonra da " kargayı vurayım derken kazara insan vurdum" der, ceza almaktan sıyrır kendini. "

Evet, Çorum'da Müftü Hacı Mustafa Efendi'nin verdiği bu fetva kısa süre içinde gazetelerin birinci

haberi haline geldi ve bir önceki bölümde adını zikrettiğim Zonguldak Mebusu Tunalı Hilmi ve Antalya Mebusu Rahmi Bey, Yeni Gün Gazetesinde çıkan haber üzerine 5 Ocak 1924 Tarihinde TBMM'ye – Şer'iyye Vekilinin cevaplama için – ayrı ayrı soru önergesi verdiler.

Her iki mebus da soruyorlardı:

1- Gazetelerde çıkan haberler doğru mudur? Yani bir müftü haddini aşır kargaların muzır (zararlı) değil de nafi(faydalı) olduğu yönünde fetva vermiş midir?

2- Eğer fetva vermişse bunu hangi salahiyetle(yetkiyle) vermiştir?

3- İl Encümeni kargaların itlafının caiz olup olmadığını ne halt etmeye Müftüye sorup ondan fetva almıştır?

4- Asıl önemli mevzu: Şer'iyye Vekili (Yani Mustafa Fevzi Efendi) bu densiz, haddini bilmez müftü hakkında ne işlem uygulamıştır?

Evet, 5 Ocak 1924'de TBMM'nin ele alacağı önemli konuların başında işte bu konu geliyordu ama ne yazık ki soruların muhatabı olan Mustafa Fevzi Efendi o gün oturuma katılmamıştı. Yani mecliste yoktu. Ama çok iyi biliyordu ki Tunalı Hilmi de Rahmi Bey de bu işin ardını bırakmayacaklardı. İyi hazırlanmalıydı sorulara cevap verebilmek için. Ancak çok fena şekilde kontrpiyede olduğu da kesindi.

" Müftü Efendi doğru fetva vermiş. Kargalar nafi hayvanlardır." dese Hem Tunalı Hilmi ve Rahmi Bey'in gazabına uğrayacak hem de mürteci (gerici) damgası yiyecektir. " Kargalar Muzır hayvanlardır " dese" Kargalar nafi hayvanlardır' diyen Ziraat Vekili Vehbi Bey'i küstürecektir.

İki gün sonra 7 Ocak 1924'de artık kaçacak yeri yoktur. TBMM Kürsüsüne çıkar ve sorulara cevap verir.

1- "Evet Çorum Müftüsü Hacı Mustafa Efendi kargaların öldürülmesinin caiz olmadığı yolunda bir fetva vermiştir ve biz de bunu maalesef öğrenmiş bulunuyoruz. Ancak Müftü Efendi yanlış mütalaada bulunmuştur. Zira kargadan kargaya fark vardır. O sebeple " Karga öldürmek caiz değildir" Diye fetva verilemez."

[Bizim uyanık Şer'iyye vekili böylece "Karga zararlıdır " Diyenlerin de " karga faydalıdır diyenlerin de gönlünü aldı.]

2- "Müftü Mustafa Efendi'nin fetva verme gibi bir salahiyeti yoktur." (Zamanımıza ne kadar benzedi değil mi? Müftü herhangi bir konuda dinin ne dediğini insanlara anlatamaz(!) Müftülerin görevi camiye gelen cemaate yemek tarifi vermektir. (!)

3- Çorum İl Encümeni kargaların itlafı konusunda neden müftüden fetva almak gibi irticai bir yol izlemiştir bunu ben nereden bileyim? Kendilerine sormak ve gerekli işlemi yapmak lazım.

4- Çorum Müftüsü Hacı Mustafa Efendi'ye ne mi yaptım? Derhal görevine son vererek onun yerine eski Kuvay-i Milliyecilerden Tevfik Efendi'yi tayin ettim. [Antiparantez belirtiyim: Hacı Mustafa Efendi, Nakşibendi Tarikatı mensubuydu.]

Evet, sonuç itibariyle 1924 Senesinin hemen başlarında kargalar Çorum Müftüsü Hacı Mustafa Efendinin başını işte böyle yemişlerdi.

Bu arada Tunalı Hilmi'nin tüm ısrarlarına rağmen karga, itlaf edilmesi gereken muzır hayvanlar listesine dahil edilmedi ama yine de 8 Şubat 1925 Tarihli meclis oturumunda Ziraat Vekili Hasan Fehmi Bey, bir önceki yıl yani 1924 yılında 199.000 Karganın öldürüldüğünü, bu sayının çok az olduğunu, kargalarla daha etkili mücadele edilmesi gerektiğini bildirmişti.